

Verkennd booronderzoek Vechtrijk, perceel I te Gramsbergen, gemeente Hardenberg. Advies aan bevoegd gezag.

Rapport: Project Vechtrijk te Gramsbergen Perceel 1. Inventariserend Veldonderzoek, Verkennd booronderzoek. Synthegra Rapport S220006-1B (concept)

Bevindingen van Synthegra:

Een eerder uitgevoerd bureauonderzoek heeft uitgewezen dat het plangebied is gesitueerd in een beekdalbodem met meanderruggen en geulen. De bodem bestaat uit poldervaaggronden en roodornige vechtdalgronden. Gezien de ouderdom van de te verwachten afzettingen kunnen in het plangebied vindplaatsen aanwezig zijn die dateren in de periode Laat-Paleolithicum t/m de Nieuwe tijd. Vooral de oeverwallen, de hogere gelegen gebieden in het landschap rond de Vecht, waren zeer geschikt voor bewoning. Op deze oeverwallen zouden archeologische resten te verwachten zijn in de vorm van kampementen uit het Laat-Paleolithicum en Mesolithicum en nederzettingssporen uit het Neolithicum tot de Nieuw Tijd. De oeverwallen kennen een hoge archeologische verwachting.

Het overgrote deel van het plangebied bevindt zich in de komgebieden en riviervlakten van de Vecht. Dit zijn lagere en nattere gebieden en waren minder geschikt voor bewoning, maar er kunnen wel aan beekdal gerelateerde archeologische resten worden aangetroffen. De komgebieden en vlakten krijgen daardoor een middelhoge archeologische verwachting.

Binnen de huidige komgebieden en riviervlakten zijn oude meanderbochten van de Vecht aanwezig. Deze meanderbochten behoren tot het verloop van de Vecht tot de 18e eeuw. De hogere oeverwallen langs deze bochten waren geschikt voor bewoning. Binnen het huidige verloop van de Vecht zijn echter geen archeologische resten te verwachten omdat deze zone is vergraven en door het water geërodeerd. Aan deze zone is een lage archeologische verwachting toegekend.

Het veldonderzoek is uitgevoerd om de opgestelde archeologische verwachtingen te toetsen. Verspreid over het plangebied in totaal 99 boringen gezet in zones met een middelhoge en hoge verwachting. De boringen zijn in 20 afzonderlijke raaien gezet, 19 over een geplande nevengeul van de Vecht en een raai op de locatie van een uit te graven sloot.

In het uiterste noordoosten, te noemen zone 1, is sprake van oeverafzettingen bestaande uit lemig matig fijn zand en sterk zandige klei met hieronder beddingafzettingen die bestaan uit matig fijn tot matig grof zand. De afzettingen onder de bouwvoor zijn roesthoudend en bevatten ijzerconcreties. De bodem kan worden getypeerd als een roodoornige zandige vechtdalgrond. Deze boringen vertegenwoordigen afzettingen behorend tot de moderne geularmen die in de 18e -20e eeuw actief waren.

Meer naar het westen, in zone 2, is sprake van kronkelwaardafzettingen die bestaan uit sterk lemig matig fijn zand en zandige klei met hieronder leemarm matig fijn tot matig grof zand tot een diepte van in ieder geval 180 cm -mv. Verder van de rivier af zijn de afzettingen in de top kleiiger. De bodem kan worden getypeerd als poldervaaggrond.

In zone 3 komen eveneens kronkelwaardafzettingen voor, maar ook restgeulafzettingen. In het algemeen komt een 100-150 cm dik pakket zware zavel en lichte klei voor met hieronder matig fijn tot matig grof zand. De restgeulafzettingen bestaan uit humeuze sterk siltige klei en gyttjaachtige veenlagen. Deze afzettingen reiken tot 160 -250 cm -mv. In de diepere ondergrond komt matig fijn tot matig grof zand voor. De bodem kan worden getypeerd als poldervaaggrond. De C-horizont is in het algemeen roestig en er komen lokaal lagen met veel ijzerconcreties voor, met name dicht bij de huidige bedding van de Vecht.

Gesteld kan worden dat in het noordoosten vrij moderne geulafzettingen zijn geconstateerd. In het centrale en westelijke deel is evenwel een ouder landschap waargenomen bestaande uit kronkelwaardafzettingen; vanaf 1 meter beneden maaiveld is hier een nog ouder landschap aangetroffen met twee restgeulen van de Vecht. In deze restgeulen en de oeverzones kunnen archeologische resten worden aangetroffen. De geplande graafwerkzaamheden ten behoeve van de te realiseren nevengeul kunnen eventuele archeologische resten verstoren. Synthegra stelt voor de graafwerkzaamheden in de zone met de restgeulen onder archeologische begeleiding conform protocol proefsleuven te laten plaats vinden.

Advies aan de gemeente Hardenberg:

Het onderzoek bestond uit een verkennend booronderzoek om de archeologische verwachtingen voor het plangebied te toetsen. Op grond van het veldonderzoek concludeert Synthegra dat in een deel van het plangebied sprake is van een afgedekt landschap met restgeulen. Voor deze zone beveelt Synthegra een vervolgonderzoek aan in de vorm van een archeologische begeleiding conform protocol proefsleuven.

De conclusies en het advies van Synthegra kunnen worden overgenomen. En er dient vervolgonderzoek in de vorm van een archeologische begeleiding (proefsleuvenonderzoek – variant archeologische begeleiding) van de graafwerkzaamheden plaats te vinden op de door Synthegra aangewezen locaties.

In het overige plangebied kunnen met het huidige ontwerp de werkzaamheden plaatsvinden zonder restricties wat betreft het aspect archeologie. Toevalsvondsten kunnen echter niet worden uitgesloten; beekdalen kunnen bijzondere datasets bevatten. Op het moment dat tijdens graafwerkzaamheden onverhoopt archeologische vondsten worden aangetroffen, geldt volgens de Erfgoedwet 2016 (artikel 5.10) een wettelijke plicht om deze vondsten te melden bij de bevoegde overheid, de gemeente Hardenberg. Tevens dienen conform de Leidraad Beekdalen in Pleistoceen Nederland (Rensink, 2008) schriftelijke afspraken te worden gemaakt tussen de uitvoerder en het bevoegd gezag met betrekking tot de omgang met dergelijke toevalsvondsten.

Bij wijzigingen in het ontwerp dient het besluit tot vrijgave / vervolgonderzoek opnieuw te worden bekeken.

Archeologisch vervolgonderzoek dient plaats te vinden door een daarvoor binnen de Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie gecertificeerd bedrijf.

Voor het uitvoeren van het onderzoek is een door het bevoegd gezag goedgekeurd Programma van Eisen nodig.

Olaf Satijn
25-5-2022

Regioarcheoloog
Het Oversticht
Postbus 531
8000 AM Zwolle
olaf.satijn@hetoversticht.nl